

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Volnicia dela Alba-Iulia.

De abia apăruse numărul extraordinar de ieri, când primisem prin telefon știrea, că primarul din Alba-Iulia n'a voit să îngăduie ținerea meetingului de protestare contra plănuitei bisericii greco-catolice maghiare.

Așa dar o nouă volnicie!

Deși dedați la astfel de acte vrednice de alte timpuri, totuși nu ne puteam închipui, că nu se va permite unor fii buni să-și apere biserica contra celor ce vor să o nimicească. Necredincioșii și tiranii s'au adunat împreună să nimicească tot ce nu e maghiar în această țară, și după ce până acum toate planurile lor s'au lovit de puternica stâncă a conștiinței naționale, cearcă ultimul atac, cel mai periculos, e adevărat, să se vâre în biserică, să spurce casa Domnului, să ne silească a ne ruga și a lăuda pe Dumnezeu în străine graiuri. Dar viu e Domnul! cel ce de sute de ani ne-a păzit neatînși, tot cu noi va fi și ne va scoate teafări din mijlocul acestor turbate valuri ce se aruncă cu furie asupra sfintei biserici gr.-cat. române.

Consfățuirea intimă din Budapesta a hotărât să se țină în Alba-Iulia la 28 Maiu st. n. un meeting al românilor gr.-cat. Comitetul aranjator s'a pus fără amânare în lucrare, pentru ca să asigure decurgerea în bună rânduială a acestei manifestări de istorică însemnătate.

În numele comitetului Dnii dr. Ioan Marciac și dr. Camil Velican advocați în Alba-Iulia și dr. Iuliu Maniu din Blaj, încă în 3 Maiu au anunțat ținerea adunării la primarul orașului din Alba-Iulia, cerându-i răspuns favoritor și grabnic. Primarul orașului și-a cerut timp de

cugetare, până în 5 Maiu sub pretextul, că în 28 Maiu e zi de târg de săptămână, când conform unei ordinațiuni ministeriale afirmativ nu s'ar putea ținea adunări politice.

Urgitând rezoluția în 5 Maiu dl dr. Marciac a primit răspuns, că dl primar nu s'a putut decide încă. În 6 Maiu la repetite urgități primarul — deși i-s'a arătat, că în Alba-Iulia chiar și în timpul din urmă au fost permise adunări în zile de târg de săptămână, — a declarat categoric, că în 28 Maiu nu se poate admite ținerea adunării, spunând însă, că dacă se va convoca pe altă zi, atunci nu împiedecă nimic admiterea adunării.

Văzând comitetul aranjator în ținuta dlui primar o tendență de trăgănare a chestiunii, la moment a schimbat terminul adunării pe 29 Maiu st. n. cerând admiterea ei pe aceasta zi, ceea ce verbal i-s'a și pus în vedere.

Bazat pe aceste comitetul aranjator fără amânare a dat publicității convocatorul pentru ziua de 29 Maiu st. n. așa precum l-a publicat și ziarul nostru.

Spre marea mirare și indignare însă a comitetului aranjator, în aceeași zi i-s'a înmănuat dlui dr. Ioan Marciac deciziunea primarului adusă sub Nrul 4610—1912 prin care oprește ținerea adunării, cu motivarea revoltător de cinică și ridicolă, că chestiunea episcopiei greco-catolice maghiare este deja rezolvită și că nu permite protest în contra limbei maghiare, fiind aceea limba statului.

Mai la vale publicăm în întregime toate actele referitoare, pentru a dovedi apucăturile perverse a mo-

tivării deciziunii primarului. În contra acestei deceziuni s'a prezentat la moment recurs la vice-comitele comitatenz. Sperăm, că forurile mai înalte nu se vor lăsa în aceeași măsură răpite de șovinismul orb și de intoleranța fără margine, de care dă dovadă decusul primarului din Alba-Iulia.

Nu dubităm, că adunarea din Alba-Iulia totuși va fi permisă. Decusul ilegal al primarului adus anume, se vede, pentru a produce confuzie în șirurile noastre, nu-i permis să întrerupă pregătirile pentru adunarea din Alba-Iulia, care trebuie să fie cu atât mai impunătoare.

Ori cum ar fi însă decusul primarului este un prețios act de recunoaștere al afirmărilor noastre, că înființarea bisericii gr.-cat. maghiare nu este o necezitate religioasă, ci un act de prigonire politică și la mijloc de a introduce în mod volnic limba maghiară, limba statului (!!) în biserică. E o dovadă, că tendența de maghiarizare, care a dat faliment pe celelalte țărâmurii, vrea să cucerească arma bisericii. Ajunși aici, trebuie să opunem ultima rezistență cu ultima energie!!

Mai mult însă opreliștea aceasta lasă să se întrezărească, că nici chestia plănuitei Episcopiei maghiare nu stă chiar așa splendid, cum o prezintă tendențios foile șoviniste. Se vede, că continuele proteste, ce se spedează din toate părțile, glasul de indignare, ce acest plan îndrăzneț a făcut să se ridice mai ales în părțile primejduite, — a sguduit atât de mult firele de altcum destul de încâlcite a acestei mahinațiuni diabolice, în cât un mare meeting de protestare, un nou memoriu și eventual o deputație la Sf. Scaun l'ar nimici de tot. De aici aceste acte de desperată volnicie.

Să nu se uite, că prin Bulla

„Ecclesiam Christi“ din 1853. Provincia mitropolitană gr. cat. română de Alba-Iulia și Făgăraș, cu toate bisericile, parohiile, filialele și cu toate persoanele sale, de orice sex și condițiune a fost scoasă de sub jurisdicțiunea mitropolitană și de sub orice prerogativă jurisdicțională a arhiepiscopului din Strigon, — și această independență și întregitate a fost din nou decretată și întărită în Conciliul provincial al III. celebrat la Blaj în 1900 și întărit de Sfinția Sa Papa Leo XIII. la 1903, — astfel că nimic nu o poate știrbi ori altera.

* * *

Lăsăm acum să urmeze aatele cari pînă în cea mai viasă lumină nouă volnicie în lungul șir al nedreptăților de cari am avut parte.

Onorat Conziliu Orășenesc!

Pe ziua de 29 Maiu a. c. la ceasurile 10 a. m. am conchemat credincioșii români greco catolici din Ungaria la Alba-Iulia la o conferință generală, în scopul să-și fixeze punctul de vedere în chestia înființării plănuită bisericii greco catolice maghiare.

Conferența se va ținea în chioscul și parcul orășenesc, în 29 Maiu 1912 la ceasurile 10 a. m. și va avea următorul program:

1. Deschiderea adunării.
2. Constituirea conferinței.

3. Pertractarea chestiunii bisericii gr. catolice maghiare, ce e să se înființeze, aducerea unei rezoluțiuni în aceasta chestiune, eventual esmiterea unei comisii pentru propunerea unui proiect de rezoluțiune.

4. Eventuale propuneri.
5. Inchiderea adunării.
Luăm garanță pentru susținerea ordinii.

Vă rugăm să binevoiți a lua la cunoștință ținerea acestei adunări.

Alba-Iulia la 2 Maiu 1912

cu stimă

La această rugare dl primar a dat următoarea rezoluție, care arată în chip clasic scopurile ce se urmăresc prin liturgia maghiară.

Ss. 4610—1912.

kig.

A magyarországi gör. kath. híveknek a gör. kath. magyar egyház ellen elfoglandó álláspont ügyében f. hó 29-ére tartandó gyűlés megtartása tárgyában beadott kérésére a következő véghatározatot hoztam:

A gyűlés megtartását jelzett célra nem engedélyezem egyrészt azért, mert a gör. kath. magyar egyház kérdése már megvan oldva, más részről pedig a magyar nyelve, mint állam nyelve elleni tiltakozást szintén nem engedélyezhetem.

Miről azon hozzáadással értesitem, hogy jelen véghatározatom ellen Alsófehér vármegye alispánjához beadandó s aláírott polgármesterhez benyújtandó felebbezéssel élhet.

Gyulafehérvárt 1912 május hó 6-án.

Novák s. k.
polgármester.

In românește:

Nrul 4610—1912.

adm.

La rugarea înaintată în chestia ținerii unei adunări în 29 l. c. a credincioșilor gr. cat. în scopul fixării ținutei ce au să o ia împotriva bisericii gr. cat. maghiare — aduc decisiunea următoare:

Nu permit ținerea adunării în scopul de mai sus, fiindcă deoparte chestiunea bisericii gr. cat. maghiare este deja rezolvată, iar de altă parte o protestare împotriva limbei maghiare fiind limba statului nu pot permite.

Despre ce Vă încunoștiințez pe lângă observarea, că împotriva acestei decisiuni puteți face recurs adresat vicecomitelui comitatului Albei inferioare, care să se prezinte la subscrisul primar.

Alba-Iulia la 6 Maiu 1912.

Novák m. p.
primar.

Față cu această inevalicabilă procedură s'a înaintat următorul recurs la vicecomite:

Onorat Conziliu Orășenesc!

Impotriva decisiunii Nro. 4610—1912 ad. prezentăm în timp legal următorul

recurs.

Deciziunea cu numărul de mai sus este nedreaptă, fiindcă „nu permite“ ținerea adunării conchimate pe 29 l. c. în Alba-Iulia.

Înainte de toate trebuie să protestăm împotriva acelei expresiuni a numitei deciziuni, contrară dreptului public, că „nu permite“ ținerea adunării. În sensul normelor vigente de drept, ținerea adunării nu este dependentă de *permisiunea* forurilor administrative. Adunările sunt de a se anunța numai spre luare la cunoștință și aceasta luare la cunoștință nu se poate denega de forurile administrative, numai în cazul când ordinea publică este primejduită. În cazul de față însă nici de cum nu se poate denega luarea la cunoștință a adunării din motivele cu cari sprijinește On. Conziliu orășenesc deciziunea sa nedreaptă.

FOIȚA.

Solus sum.

de A. Nan.

I.

E seară... seară lină... lină...
• Adoarme barza de pe șură,
Cireșii cei de prin grădină
Și paltinul din bătătură.

Adoarme fagul cel din stradă
Sub pudra lunei visătoare,
Adorm gorunii din livadă
Cu mutre triste... gânditoare...

Adoarme 'n taină pitpalacul
Prin holda d'un otic de mare,
Adoarme grierul săracul,
Muncit de drum și de cântare

Adoarme papura din baltă
In mlădieri de frunze pale,
Adoarme trestia înaltă
Cu trupul istovit de jale.

Adoarme unda 'n calea-i lungă
Subt ploaia razelor de stele,
Adoarme fluierul la strungă,
Visând la chin și zile grele.

Adoarme vântul pe coline,
Prin porumbiștile plâpânde,
Adoarme lira lângă mine,
Cu șapte strune tremurânde.

*

Adormi adormi tu liră sfântă,
Comoara bardului în lume,
Ce-i cântă când gânduri îl frământă,
Ori veselia fără nume

Ce-i cântă când patima păgână
I-aprinde 'n suflet chin, durere,
Ce-i plângi și-i râzi, cum râde-o zină
Ortaca inimei stinghere.

Ce-i plângi când plânge 'n suflet dorul,
Cersind o liniște de-o clipă,
Ce-i râzi când râde 'n el fiorul
Unei iubiri aprinse 'n pripă

Ce-i plângi când taie 'n suflet chinul
Și sfășie în el amarul,
Ce-i râzi când râde 'n cupă vinul,
Și spumegă umplând paharul.

II.

Aprind un muc de luminare
Și 'ncep a răsfoi o carte,
Un Paraclis cu slova mare,
Mâncat de șoareci pe de-o parte.

Un sfânt îmbătrânit de zile,
Privește lung, urât la mine,
Și par'că nu-i plac aste file
Cernite ca niște ruine.

Lumina pâlpăie, se sbate
Pe masa 'ngustă și burlacă,
Și raza-i palidă străbate
Casața strâmtă și săracă.

Pe vatră ard vre-o trei grădele
Din gardul de pe lângă vale,
Tânjind ca robul la zebrele,
Ca sufletul bătut de jale.

Iar într'un chip cu rama roasă
Suspină Sfânta Născătoare,
Cu mutră tristă somnuroasă,
Și-o doare sufletul... o doare...

Și plânge Preacurata... plânge...
Cu fața palidă și suptă,
Cu ochii năpădiți de sânge
Cu sufletul sdrobot de luptă.

*

Zădarnic te frământă Stăpână
Și plângi ca apa de pe vale,
Căci vrut-a soartea rea păgână
Să te nutrești cu chin și jale.

Căci vrut-a slova din scriptură
Să-ți frângă inima curată,
Și luda cel cu barba sură
Să-ți piardă jilul Preacurată.

Căci rânduit ți-a fost din vremuri,
De când perduși eram prin haos,
Să plângi, mereu, să plângi, să tremuri
Să n'ai tu parte de repaos.

Să te frământă ca valul mării,
Purtat de aspra vijelie,
Să plângi ca undele cântării
Sărmană inimă pustie.

Pentruca:

1. In rugarea noastră nu este vorbă despre aceea, că adunarea va avea să iele poziție împotriva limbii ungurești, ca limbă a statului. Scopul adunării l-am definit în rugarea noastră din cuvânt în cuvânt așa: „să-și fixeze punctul de vedere în chestiunea înființării plănuită bisericii greco-catolice maghiare“. Adunarea va fi chemată să „fixeze“ acest „punct de vedere“ cum va voi, ceea ce fără îndoială îi stă în voie și are drept să o facă, mai ales că nou plănuita dieceză atinge Provincia Metropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș.

2. Nu este lege, care să stabilească pentru limba maghiară o poziție privilegiate în viața bisericească. Chiar și dacă ar fi o asemenea dispoziție legală, apărarea cu arme legale a limbii noastre materne în întregul său, într-o parte a bisericii noastre și apărarea limbii sale liturgice, ne formează un drept cetățenesc nealienabil, la care nici la un caz nu putem renunța.

3. Nu avem cunoștință, că ar fi deja rezolvită chestiunea bisericii greco-catolice maghiare. Presupunem — fără a concede însă — că aceia ar fi de fapt deja rezolvită, în urma dreptului nostru de intrunire, avem dreptul și în chestiunea aceasta, ca și în orice chestiune de interes public să ne intrunim, să ne manifestăm părerea și să ne stabilim punctul nostru de vedere. Nu putem permite să fim lipsiți de acest drept cardinal cetățenesc.

4. Nu putem admite să ni-se ciungărească dreptul nostru de intrunire, prin astfel de curatele polițienești, cari au coloritul unei cenzuri preventive.

Rugăm să ui-se înainteze acest recurs la forul al doilea unde cerem să se iele la cunoștință ținerea adunării schimbându-se deciziunea nedreaptă.

Cu stimă:

Iar Sătmarul.

(Continuare și fine).

Iată textual acest protest redactat în limba românească și în traducere italiană:

Preasfinte Părinte!

Cu nespuse durere a inimilor noastre am aflat, noi românii uniți cu Roma, despre tendința guvernului maghiar din Budapesta, să ne dismembreze din dieceza greco-catolică Română de Gherla, în care am fost canoniceste încorporați prin Bulla Înaintașului de glorioasă memorie a Presfinției Voastre Piu IX emanată în Roma în anul 1853, numită „Ecclesiam Christi“.

În aceasta Bullă, dată de suprema autoritate bisericească să declară constituirea provinciei noastre metropolitane de Alba-Iulia-Făgăraș, cu diecesele ei sufragane Gherla, Oradea mare și Lugoj și cu parohiile aflătoare pe teritoriul lor „în perpetuu“ și independentă de orice altă ingerință sau jurisdicțiune și unită prin legătura de caritatea și credința Sfântului Scaun Apostolic de Roma.

În aceasta Bullă am văzut și am salutat, clerul și poporul întreg român, de o parte remunerarea din partea Înaltei noastre Dinastii pentru virtuțile cetățenești și mai ales pentru alipirea către Dinastia domnitoare în vremuri cu primejdie salvându-o de furia rebelilor cari o detronară. — precum și îngrijirea părintească a S. Scaun Apostolic de Roma pentru poporul român, — în care am crezut că se adeverește și se înfăptuește oftarea veacurilor trecute ca să ne întărim în credința catolică și „să fim romani“ nu numai prin origine, ci și prin credință, cum a zis un glorios înaintaș al Preasfinției Voastre Iuocențiu III în anul 1219.

Întăriți și mângăiați prin dispozițiile cuprinse în numita Euclicică ne-am dat toată silința a răspunde așteptărilor înalte ale S. Scaun Apostolic de Roma și în unire cu Preasfinției noastre Arhierei am procedat pe calea înaintării și a dezvoltării spirituale a poporului nostru credincios. În aceasta cale singura și unica piedecă ne-a fost pururea intolerența politică a unor politicieni de rassa maghiară, care intoleranță venind acum la putere de guvernământ în această țară, vrea să distrugă tot ce au creat în favorul nostru — glorioșii înaintași ai Preasfinției Voastre, și ce au întemeiat bărbății providențiali ai națiunii românești, pentru întreg poporul român având în mintea și inima lor mare unirea cu Roma „care prin farmecul regenerativ în credință și cultură“ să atragă poporul întreg românesc la idea sfintei Uniri. Și după ce ne-am pus cu toată râvnă, cler și popor la lucrarea regeneratoare a poporului prin credință și cultură și după ce în anul 1900 am celebrat cu sărbători fastuoase iubileul bicentenar al sf. Uniri; în care Preasfinției noastre Arhierei cu emfază și cu intimă satisfacțiune au enumerat avantajile sf. uniri pentru viața religioasă și civilă culturală națională a poporului român; iată că am ajuns la un punct de cea mai dureroasă decepțiune, care va aduce cu sine urmări îngrozitor de triste, aproape incalculabile.

E vorba Preasfinte Părinte de înființarea în Ungaria a unei episcopii greco-catolice maghiare în care se intenționează și încorporarea mai multor parohii gr.-cat. române din dieceza de Gherla.

Noi ca păstori ai credincioșilor români încredințați grijei noastre sufletesti vedem și cunoaștem tendința și scopul proiectatei instituțiuni.

Nici un interes religios sau moral, nici

Impresii de călătorie la Roma.

(Continuare.)

Hic Verbum caro factum est et habitavit in nobis.

Cu trenul dela Ancona cam în o oră ajungi în Loreto. În acest orașel așezat pe o colină, nu departe de tărul mării Adriatice, se află neprețuitul clonodiu al creștinismului, sfânta casă în care Preacurata fecioară Maria primi vestea îmbucurătoare prin ingerul Domnului, de a fi maica neuitată a Rescumpărătorului.

Preaînțeleptul Dumnezeu întotdeauna s'a îngrijit ca lucrurile sale cele sfinte, să fie păzite cu sfințenia cuvenită. Nu arare-ori Dumnezeu în grijirea sfințelor lucruri a făcut minuni. O atare minune e și minunea mutării sfintei case din Nazaret, mai întâiu în Tersato și mai apoi pe pământul Italiei. (Despre cari se poate ceti mai pe larg în broșurica nr. 3 Biblioteca din Blaj intitulată: „Sfânta Casă din Loreto“.

La altariul principal (dintre cei 4 păreți ai casei din Nazaret) am avut norocirea de a asculta sf. Liturgie, în dulcea noastră limbă românească, celebrată de iubitul meu frate Victor, care spre acest scop și-a dus de acasă vestimintele și cărțile liturgice trebuincioase. La sf. Liturgie am asistat cu toții, precum și o mulțime de Italiani.

Cetind Onor. public cele scrise despre acest sfânt loc, în broșura susamintită, va da crezământ desigur inscripției de pe altarul principal: *Hic Verbum caro factum est et habitavit in nobis.*

Caput mundi.

Din Loreto ne reîntorcem la Ancona. Pe drumul către Ancona am făcut cunoștință cu o respectabilă doamnă din Australia, ce a petrecut multă vreme în Roma. Ne dădu deslușiri despre starea colerei, ce ne înfricase atât. Vorbea limba germană și probabil era engleză.

Din Ancona după-ce făcuserăm vizita hotelierului nostru „dela Fortuna“ plecăm

cu trenul de seară către Roma mult dorită. Trenul ne duce ca fulgerul prin locuri muntoase necunoscute. Vedem prin întunecul nopții stânci prețioase, pe lângă cari trenul se încovăia ca un șarpe gigantic. Eram trudiți cu toții de atâta cale și moțând mereu în sfârșit adormim....

Era cam pela 6 ore dimineața când mă trezisem din somn. Mă uitam pe geam afară. Un aier răcoros mă lovi peste față.

Iată și cetatea lui Romulus cum se desvăluie din ceața fumurie a dimineții de vară și chipul ei măiestos se arată tot mai mult în lumina soarelui, ce-și revărsa popoul razelor aurii asupra ei. Din mulțimea edificilor se văd cupolele bisericilor mărețe, ce reflectau misterios aurora fantastică și primele raze a soarelui răsăriad. Cu gândul mă perd în haosul veacurilor și văd sub smochinul înămolit, în luntrea rămasă la tărul pe cei doi gemeni a vestalinei Silvia. Li văd goli shătându-se de marginea luntrii, întinzând mâinile către tatăl lor Marte. Iată din codrii pustii o fiară flămândă se abate

Deposit

de fabricate de linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața Mátyáskirály Nr. 11.

Iși recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea păreților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; ștofe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pălării de piele, șapci (chipie), călcăie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși șel. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereti Preș-curent. (41) 10—26

o lipsă sau un postulat de administrație bisericească, nici o tradiție istorică, nici un prezent cuvios nu justifică înființarea acelei episcopii. Teată năseocirea aceasta este o unealtă politică a guvernelor șoviniste maghiare, care vreau să se folosească de însași credința religioasă și de instituțiile bisericii catolice pentru desființarea națională a poporului român.

Că prin aceasta compromite ideea mărețată a unirei cu Roma: nu-i pasă, că prin aceasta agudue tradiționala alipire a poporului român către Casa Domnitoare: nu-i pasă, că prin aceasta introduce fermentul de neliniște, de agitațiuni nesfârșite de dureri nemăsurate în viața religioasă și națională culturală a poporului român nu-i pasă.

Unicul scop ce le stă înainte este utopia politică de a înființa un stat național maghiar, pentru care scop al lor jertfesc tot și toate și nu să șfiesc nici chiar de îngrozitețea și pentru noi prea dureroasa greșală de a pleca însuși Sfântul Scaun Pontifical al Romei în slujba condamnabilei lor tendințe.

De vremuri nu s'au pomenit ca Sfântul Scaun Apostolic de Roma să-și dea consimțământul la umilirea, înjunghiarea justelor și sfintelor sentimente religioase și naționale a popoarelor, și acum ne vedem înaintea primejdiei greznică ca prin uneltirile și prin falsele informațiuni întrebuintate de acest guvern păcătos spre ajungerea scepului său nedrept și nejustificabil să vedem ca fapt aceea ce nici odată n'am fi crezut să se poată întâmpla.

De aceea noi subscriții în numele nostru și a credinciosului nostru popor, cari în momentul suprem suntem datorți a ne ridica cuvântul, și căzând în genunchi înaintea gloriosului Tron al Preasfinției Voastre cu fească umilință să Vă rugăm să binevoiți a

primi protestul nostru în contra uneltirilor acestui guvern și să vă îndurați preagrațios a susține și a apăra integritatea și neatâr-narea provinciei noastre metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș garantată ea un Palladiu pentru conștiința religioasă culturală națională a poporului român „in perpetuum”.

Fiindcă știm și suntem convingși că toate uneltirile aceste politice nu servesc interese religioase și nu au alt scop decât compromiterea ideii de unire cu Roma a tuturor Românilor și șguduirea încrederei popoarelor în decisiunile Sfântului Scaun Apostolic de Roma, dovedind că ce s'a constituit ieri cu Bulla papală „in perpetuum și irrevocabiliter” astăzi se răstoarnă după bunul plac al unui guvern trecător; renoim preamilita noastră rugare, care e și protest motivat în contra numitelor tendințe politice, implerând binecuvântarea părințească suntem

Ai Preasfinției Voastre
umiliți și iubitori fi:

Din conferința noastră preotească ținută la 18 Aprilie 1912 în parohia Udvari.

Urmează subscrierile și sigilele oficiale.

* * *

Le-am dat publicității toate aceste ca să se vadă și să știe publicul românesc, frații noștri, cari nu sunt imediat și chiar în viață atinși, ca noi, din aceste părți extreme de greu expuse, că nu stăm nepăsători și în letargie în fața pericolului — ci facem tot ce știm, ce putem și ce vedem de bine cu nădejdea în Dumnezeu părinților noștri și în triumful cauzei drepte și a adevărului.

Sperăm că sfatul bărbatilor noștri luminați din congresul regnicolar contemplant a se ținea în Alba-Iulia la 29 l. c. în cauza acestui atentat politic la viața noastră cu episcopia maghiară — va naște modul și măsurile cele mai eficace de salvare.

Un preot.

Congresul partidului naționalist-democrat. În sala „Amicitia” în ziua de sf. Gheorghe, s'au adunat sub ochii noștri și spre marea noastră mândrie, o sumedenie de delegați din toate județele țării, de-ai celui mai sincer, mai distins, mai firesc partid, partidul viitorului, în fruntea căruia stau, doi luceferi ai culturii noastre naționale, Iorga și Cuza.

S'au adunat laolaltă pentru a se aduce raportul asupra activității desfășurate de către nesleții luptători și credincioși acestei doctrine politice în provincie și despre activitatea ce o vor desfășura-o de-acum înainte, cu o strictă încordare. Foarte multă învățătorime am văzut, care cu puținele lor mijloace bănești și-au făcut vânt și-au venit ca să-și descarce aici tot ce au pe conștiință și cu dânsii nu cu mici sacrificii au fost aduși ca să asculte și ei expunerile palpitate ale acelor care luptă pentru emanciparea păturei oblăduite, țărani din diferite meleaguri ale regatului. Am putut constata cu inima îngreuiată de cea mai largă bucurie, că partidul acesta inaugurat nu așa de multă vreme, se mișcă în taină, se mișcă crescând și ne vom trezi cu el într-o bună și luminoasă zi, cât un munte fastidios de brazi și cremene ce ne vor umplea ochii și sufletele noastre de nădejdi nostrămutate.

Acesta este partidul pilotat de domniul Iorga și Cuza, a cărui mișcare nu o vedem ei mai mult o simțim, o cugetăm și o sădim cu cuvinte puține, înțelepte și entusiaste în inimile poporului numărös, pe spinarea căruia ne-am obișnuit să vegetăm.

Trăiască partidul naționalist-democrat trăiască luptătorii!

S.

în partea lor, atrasă fiind de plânsul lor desperat:

Venit ad expositos (mirum) lupa foeta gamellos
Quis credat pueris non nocuisse feram?
Non nocuisse parum est, prodest quoque,
[quos lupa nutrit,
Prodere cognatae sustinere manus.

(Ovidiu).

Cresc mari copii sub îngrijirea păstorului Faunus... Zidesc cetatea ce avea să fie doamna lumii, veacuri de-a rândul, la anul 748 a. H. Aceasta fu prima zidire după cunoscuta tradiție. Nu peste mult se impopulează și colinele din apropierea Palatinului. Capitoliul și Quirinalul, cu deosebire după răpirea femeilor sabine. Pe vremea lui Servius Tullius erau ocupate cele 7 coline, încunjurate cu ziduri și șanțuri puternice și de pe colina Capitoliului se ridică măiestos templul puternicului părinte, al lui Jupiter.

După-ce în a. 510 poporul roman alungă regii, cetatea deveni republică și puterea îi creștea pe zi ce merge, își estinse granița tot mai mult în afară. Prin luptele sângeroase și înfricoșate purtate cu popoarele învecinate, prin bătăile crunte purtate cu Cartagina, Macedonia și Syria, se ridică mult peste statele învecinate. Și nu peste mult deveni domnitoarea lumii cunoscută. Cu toate că în luptele purtate se nimiciră multe vieți, totuși Roma creștea și colinele Pincius, Jani-

culus și Vaticanul se impopulează tot mai mult, se ridică edificii stabile și temple diferiților zei.

În anul 44 a. H. cade ucis în Roma marele beliduce Iuliu Caesar ca jertfă a ideii sale imperialiste. Dar înzadar nimiciră cuțitele conjuraților pe cel mai mare bărbat de stat al timpului său, căci ceea-ce nu i-a succes lui, i-a succes lui Octavianus, care introduce imperialismul în statul roman. Și așa veni vremea de mărire, când după-cum zice Virgiliu „toate popoarele ascultau de legile și poruncile Romanilor”. Dela 27 d. H. și până la anul 476 d. H. în perioada de glorie și mărire a statului roman, căci sub falnică aquilă romană stăteau trei continente: Europa, Asia, Africa și toate limbile pământului își exprimau respectele lor față de puternica cetate Roma. În aceste vremuri de mărire și glorie s'au zidit și giganticele clădiri a căror urmă, parte în ruine și astăzi pun în uimire pe călători cum e Panteonul, casa de aur al lui Nero, Colosseul, arcul triumfal al lui Tit, Septimiu Sever și Constantin, mausoleul lui Hadrian, scâlzile lui Caracalla și Deoclețian.

După-ce în anul 312 d. Constantin cel mare învinge la puntea Milvia pe Maxențiu, apucă el în mână frânele guvernării și aderent înfocat al creștinismului, decretă de religioane a statului, religioane creștină.

Incurând s'au zidit biserici creștine: biserica din Lateran, a sfântului Petru pe

Vatican, a sf. Paul, sf. Cruce din Ierusalim etc. Din Roma cea păgână se făcu o cetate nouă, cetate ce avea să fie centrul lumii creștine. Măestrii renumiți, pietori, sculptori, din întreagă lume se grăbeau în Roma, ca să-și eternizeze numele lor, lăsându-și produsele geniului lor în această cetate. Și în acest fel Roma și astăzi e capitala lumii artistice. Dela anul 1870 este capitala Italiei. Puterea civilă ocupă bunurile bisericii și regele italian nu se rușină să-și facă palat și locuință proprie din Quirinal, palatul și averea proprie pe vremuri a papilor. Singur Vaticanul îl lasă Papei.

Aceasta e pe scurt istoria orașului vecinic, dar iată trenul e în gara spațioasă. Ne dăm jos. Birjarii și hamalii țigănoși ne sar obraznic înaintea „prego signore mia carrozza”. Un bătrân venerabil ne așteptase la gară. E cunoscutul fratelui Victor, părintele Nicolae Franco, preot de ritul grec, politicianul renumit din „Revista Catolică”, a părintelui dr. Lucaciu, și are o deosebită dragoste față de neamul nostru, se interesează de el și ajută după putință. Ne suim în două trăsuri și ținem drumul către centrul cetății, în strada Trittone unde bunul bătrân ne câștigase un elegant cuartir.

(Va urmă.)

Corespondințe.

Din Câmpie.

Despărțământul Mociu al Astrei. — Adunare învățătorescă.

În 28 Aprilie a. c. s'au întâlnit în Mociu, la chemarea directorului înțelept, membrii din comitetul despărțământului Mociu al Asociațiunii pentru punerea la cale a unor afaceri interne și pentru a se sfătui asupra ordinului-circular emanat dela biroul central în cauza prelegerilor pe sate.

Cuvântul de deschidere e inspirat de bucuria vântului desmorțitor de suflete și de minți, care începe a scutura și inima Câmpenilor. În cursul dezbaterilor se hotărăște înființarea a 3 agenți, pentru formarea cărora se delegă preoții O. Florian din Făgșor și G. Hinteș din Șermășel. Pentru deschiderea unei biblioteci noue în Șarmaș, care pe dreptul se fălește cu cei 4 membri ajutători (poate acesta-i recordul în Câmpie!) se preliminează suma de 150 cor. după ce alegerea cărților se încredințează unei comisiuni de 3 în frunte cu părintele I. Cârnașiu din Balda.

Partea cea mai aleasă a ședinței a fost cea în care membrii de față s'au înrolat toți de bunăvoie să meargă pe sate, să ducă ceva lumină în bezna acestor părți lipsite de vederi limpezi.

Conform programului satorit prelegeri populare se vor ține în comunele Catina, Budatelec, Dâmb, Șarmaș, Șermășel, Frata, Făgșor, Gădălin, Palatca, Ghiriș, Aruncata. La prelegeri vor lua parte activă afară de directorul despărțământului și de preoții numiți mai sus, Vasile Cerghizan și Vasile Rus amândoi preoți, dr. Liviu Dan, cand. de adv. și G. Grecu, inv. în Șarmaș.

Numele celor, cari au luat asupra lor sarcina aceasta e garanță, că hotărârile din 28 Aprilie nu vor rămânea slovă frumos rotunzită pe hârtie și că însușirea ce a ținut din inimi din prilejul acelei ședințe, în Duminecile și praznicele ce urmează se va preface într'un curent viu de lumină și de deșteptare.

Seria prelegerilor s'a și început Duminecă la 5 Mai în Gădălin. Președintele reimpătează mulțimii de popor venit la școală rostul Asociațiunii trecute de 50 ani și i-i atrage atențiunea asupra celor ce se vor rosti din partea prelegătorilor. În prelegeri se trecează apoi despre beuturile betive, despre școală și învățatură și în sfârșit despre pomărit, ca despre un ram rentabil al economiei. Istoricare scurte, pilduri verbitoare, asemănări la înțelesul tuturor, câte-o glumă cu înțeles pișcător traversau din când în când miezul poveștelor instructive înveselind fețele pătrunse de adevărurile când crude când plăcute ce li se spuneau.

Înființarea și constituirea unei agenți, ca cununa a acestei prelegeri e totodată și cununa străduințelor culturale a părintelui Vasile Hopârtean, preot harnic și cuminte a satului acestuia și director al despărțământului Mociu.

Dee Dumnezău ca mersul și sfârșitul prelegerilor să laude începutul bun dela Gădălin!

A doua zi, în ziua sf. mucenic Gheorghe școala Gădălinului a fost martoră sfatului învățătoresc a martirilor buchilor românești din cele 18 școlii a protopopiatului Cojognei.

Deprinderile și discuțiile ținute de cei 11 învățători veniți din tot atâtea sate, sub conducerea președintelui din Ghiriș, Ioan Runcu la nivel pedagogic ce face cinste dascălilor noștri, denotă progresul uriaș al lor chiar și față de trecutul cel mai apropiat. Cei de față am putut învăța că învățătorii noștri, vorbind peste tot, ori cât s'ar sili vânturile potrivnice să-i îndoae încoace și încolo, sunt trup din trupul și suflet din sufletul nostru.

Rap.

Apel.

La anul 1710 s'a ridicat de strămoșii noștri — atunci vre-o 30 familii — o bisericuță de lemn, mică și modestă, pe o movilă din sat. În această modestă casă a Domnului, timp de mai bine două veacuri se propovăduiește Evangelia Domnului nostru Isus Hristos, tainele împărăției lui Dumnezeu, și prin rostul slujitorilor sf. Altar s'a aprins în inimile credincioșilor focul dragostei față de Atotțitorul. Acest mic și umil lăcaș a lăturat micul popor român în credința adevărată și-a susținut în el puterea de viață, iar în vremile de restricte i-a servit ca scut și mângâiere. Astăzi însă — după 202 ani. — Stăpânului cerului și pământului, Tatălui ceresc, Aceluia care se jertfește pe altarele noastre și unde e pururea de față, trebuie să i-se zidească alt lăcaș, un lăcaș mai cuprinzător și mai coresponsător timpurilor, căci cel vechiu e prea întunecos și prea mic.

În timpul de acum parohia și filia numără 99 familii cu 494 suflete. Poporul e foarte sărac, căci întreaga dare a lui directă face abia 500 cor.; dar s'a supus unei repartiții de 9830 coroane pentru edificarea bisericii, care sumă corespunde la aproape 2000% a dării directe ce solvește. S'a supus, că este vie credința lui în Dumnezeu, iar alipirea și dragostea lui față de sf. Biserică e mare. Dar a se repartiția întreaga sumă necesară la edificarea bisericii, a fost cu neputință morală și fizică, deoarece credincioșii au să supoarte și greutatea împreunate cu susținerea școlii.

Deci subscrișii, în numele bisericii gr-cat. din Suciag—Szucság, suntem siliți de a ne îndrepta rugămintea noastră cea mai ferbinte către tot sufletul marimimos, ea să se îndure a contribui cu obolul lor pentru școala sfântă ce urmărim; căci fără sprijinul moral și material al binevoitorilor, intențiunea noastră ori-cât de sfântă, va rămânea numai intențiune. Să fim milostivi, ca și Tatăl ceresc să fie nouă milostiv.

Contribuirile marimimose să se însemne pe lista alăturată, care împreună cu suma dăruită ori colectată, ne rugăm să se trimită la adresa: Oficiul parohial gr-cat. în Szucság, p. Kisbács (Kolozs m.)

Numele genarșilor dăruitori și suma darurilor făcute se vor publica în ziare și se vor scrie în „Cartea de aur“ a bisericii noastre.

Ca despre rezultatul colectei făcute, să ne putem da seamă Preaveneratului Conzistor Metropolitan, cu a cărui prograșioasă în-

voire se face colecta, rugăm retrimiteria listei chiar în cazul nedorit, când apelul nostru ar rămânea fără rezultat.

Onorații frați în Hristos sunt rugați, a face colecta spre acest scop între credincioșii ce păstorese prin curatori, a căror osteneală să fie renumerată cu 10% din suma colectată de dâșii.

Cu încrederea în bunul Dumnezeu, apelând la generositatea inimilor Onorațiilor frați creștini, rămânem.

Suciag—Szucság, la 7 Febr. 1912.

Beniamin Rusu m. p., Ioan Sumurducan m. p.,
adm. parohial. curator primar.

Nr. 2297—1912.

Aprobăm

Blaj, la 6 Aprilie 1912.

Victor Mihályi, m. p.,
Metropolitul de Alba-Iulia.

Recomandăm cu toată căldura acest apel buneivoințe a cetitorilor noștri în special fraților preoți, spre a îndemna pe credincioșii lor, ca să-și dea filerul lor spre acest scop mobil.

Convocare.

Avem onoare a invita pe toți membrii „Asociațiunii“ și pe toți binevoitorii ei de-a lua parte la

Adunarea comemorativă

care se va ținea Duminecă la 12 Mai a. c. în *Jucul de jos* în amintirea lui *Gheorghe Barițiu*, fostul președinte al „Asociațiunii“, din prilejul aniversării de 100 ani al nașterii marelui nostru bărbat.

Dimineața se va celebra serviciu divin și parastas, iar după parastas va urma, în localul școlii, ședința cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Cuvânt de deschidere, rostit de v. dir. desp.
2. Cântec, esec. de corul tinerimei universitare din Cluj.
3. Conferență despre G. Barițiu ca ziarist, de dl. Dr. O. Rusu.
4. Cântec (corul tiner. univ.)
5. Conferență despre G. Barițiu, de dl. A. Lupeanu.
6. Cântec (corul tiner. univ.)
7. Cuvânt de închidere.

După ședința urmează masă comună, la care cei cari doresc să ia parte, sunt rugați a se anunța, de cu bună vreme, d-lui Ioan Pop, preot în *Jucul de jos*. (Convertu 4 cor.) Cluj 7. Mai 1912.

Comiteiul desp. Cluj al „Asociațiunii“.

Noutăți.

Primirea de elevi în școala c. și r. de cadeți. Pe anul prim al școlii c. și r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, se primesc cu începerea anului școlar 1912/1913 (mijlocul lui Septemvrie) aproximativ 25 tineri fizicește apți cari cu 1 Septemvrie anul curent au implinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani și simțesc în dâșii aplicare pentru chemarea militară, și au absolvat cu succes cel puțin suficient patru clase civile sau patru clase dela o școală medie.

Petițiunile de primire pentru locuri de plătit sunt a se înainta la comanda școlii, imediat după primirea testimoniuului dela finea anului școlar curent, dar cel mult până în 8 Iulie st. n. Dacă petentul are să mai facă vre-un examen de emendare atunci trebuie să trimită un atestat interimal. Cererile necomplete, care se înaintează tocmai la termenul ultim, adică 8 Iulie st. n. nu mai pot fi luate în considerațiune.

E de observat, ca cereri care intenționează obținerea unui loc *de tot gratuit, fondat din partea statului*, sunt a se înainta necondiționat la ministerul r. unguresc de Honvezi pentru apărarea țării, până la termenul hotărât, publicat în foaia oficioasă „Rendeleti Közlöny“.

Prelegere poporală în Poeni, se va ține a doua-zi de Rusale în localul școlii române gr.-catolice. Vor dizerta preotul Aurel Muntean în Șebeșul-mare și învățătorii I. Șuteu din Morlaca și I. Lung din Hodiș. După prelegere urmează petrecere poporală cu joc până în zori. Prețul de intrare de persoană 50 fil, de familie 1 coroană. Venitul curat e destinat fondului pentru susținerea școlii. Inceputul la 6 oare p. m. Invitări speciale nu se fac, oaspeții însă sunt bineveniți.

Regele Francisc Iosif I. nu va petrece peste vară în Gödöllő și prin urmare nu va fi nici în Budapesta înainte de a pleca la Ischl, ci rămâne în Viena. Termenul plecării încă nu este hotărât.

Urmările eclipsei solare. Din Essen se scrie, că 45 medicii ai Vestfaliei au sub cură 110 persoane, cari s'au îmbolnăvit de o gravă inflamațiune de ochi, deoarece la întunecimea solară din 17 April 1912 au privit la soare cu ochii nearmați.

Producțiune poporală în Bologa. Tinerimea școlară din Bologa, districtul Morlăcii, a aranjat Dumineca trecută o frumoasă producțiune poporală, care a reușit peste toate așteptările, mulțumită zelului neobosit al harnicului nostru învățător de acolo George Tulbure. S'au cântat cântece naționale și s'au predat dialoguri instructive despre beție, lene etc. și un dialog comic. Publicul curat țerănesc a fost însuflețit până la extaz, o bucurie ce nu se poate descrie puteai ceti pe fețele lor — văzând ce seară plăcută le-au procurat proprii lor prunci. După producțiune a urmat joc până în zori de zi, care a decurs în ordinea cea mai perfectă în mijlocul unei veselii generale. La miezul nopții, fiind noaptea sfântului George, publicul a felicitat pe învățătorul și pe ceilalți cu acest nume, cari erau de față. Venitul curat al petrecerii, cu toate că a fost taxa de intrare mică — a fost 20 coroane, cari s'au adaus la fondul de zidire al noii școli din Bologa. Un lucru îmbucurător: crâșmarul petrecerii s'a plâns că — pe lângă toată mulțimea celor de față — a trecut de tot puțină beutură.

Pagubele cauzate de ezundarea râului Missisipi. După cum se zvoneste din Newyork pagubele cauzate de ezundarea râului Missisipi sunt nespuse de mari. Vro 125 mii de oameni au rămas fără de adăpost, refugindu-se pe locurile mai sus situate, până unde apa n'a putut pătrunde. O mulțime de căsi au fost dărâmate și mânate de undele răzvrătite ale apei. Vro două luni de zile trebuie să treacă, ca „tata râurilor“ s'ajungă iar la alvia sa.

Hymen. Laura Rusu născ. Furdul, medic căpitan dr. Eugen Rusu, căsătoriti. Viena, în Aprilie 1912.

O groaznică catastrofă a avut loc alaltăeri în orașul Toronto din Canada. S'a surpat un palat de închiriat, constător din 5 etaje, îngropând în ruine mai multe persoane. Până acum au fost secase de sub dărâmături 32 cadavre și 20 greu răniți. Numărul celor îngropați este însă cu mult mai mare.

Convocare. „Despărțământul Gherla al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, va ține adunarea generală anuală la 2 Iunie a. c. în sala școlii gr.-cat. din Nicula.

Cu ocaziunea adunării generale a despărțământului „Gherla“ al asociațiunii se va aranja o *petrecere cu joc*. Venitul curat e destinat în favorul despărțământului „Gherla“ al Astei și al bisericii gr.-cat. din Nicula.

O dramă sguduitoare s'a petrecut azi e săptămâna la București în strada Popa Rusu. O familie întreagă, cu numele Filipovici, a fost găsită în podul casei sinucisă cu dioxid carbonic. În capitală e vie discuție asupra acestei tragedii. Toate cadavrele au suferit autopsie apoi au fost înmormântate. Medicii au constatat, că până și copiii toți au avut o mentalitate degenerată. Cauza acestei catastrofe a fost deplorabila stare la care ajunse această familie. Creditele se sfârșiră pretutindeni; chiria de multă vreme neplătită, prin urmare abzisă, și în urmă ce un membru al familiei Nicu Filipovici — un iluzionist — funcționar de bancă n'a reușit să mai pună mâna pe ceva parale au luat toți hotărâre să-și pună capăt vieții. Au fixat deci termenul, și-au câștigat carbuni... și așteptau ori schimbarea sorții... ori moartea generală. Un alt fiu al acestei familii Iorgu Filipovici, sergent la miliție, era chiar în concediu, și pornise la Focșani pentru lungirea concediului, cu el a plecat și Nicu Filipovici, căci acolo era și el funcționar de bancă și din drum apoi au trimis un prietin al lor la familie; să-i spună să nu se mai sinucidă. Dar se vede, că ori n'a mers acela ori familia n'a putut fi înduplecată, că a doua zi dimineata era moartă. Iorgu și Nicu Filipovici găzduiră în Focșani la un pretin. Luaseră împreună dejunul și încă veseli. Prânzul încă-l luară împreună, dar cei doi frați erau abătuti cu totul, căci primiseră vestea catastrofei.

După aceea se făcură nevăzuți. Poliția a pornit pe urmele lor, s'au făcut întinse investigații, dar de urme nu le pot da. Mulți cred că se vor fi sinucis și ei, — dar această este combătută — căci se spune, că în urma firei lor nu ar fi avut curajul.

Cercetările continuă pe toată linia cu aceeași aprindere. Iar celor doi fugiți nici moartea nu li-ar scuza fapta în ochii lumii, căci mai cu seamă ei au fost cauza morții întregii familii...

Ce poate face o mentalitate slabă și degenerată! Când în urma unei munci cinstitute, ar fi putut cu toți se scapa din încercătură ei preferă moartea, căci li-era rușine — vezi deamne — să lucre, căci luxul și risipa era o pornire din sufletul lor; până când și un băiat de nouă ani din acea familie nu ieșia pe stradă, până a nu-și trege pe degete mânuși...

Am luat și noi notă despre aceasta căci multora le poate servi de învățătură.

Petreceri. Comitetul filial al „Fondului de teatru român“ din Alba-Iulia aranjază cu concursul unui cor compus din elev ai Seminarului „Adreian“ din Sibiu, un concert Duminecă, în 6 Maiu st. n. în Reduta Orășenească din loc.

Unde e scufundat vaporul Titanic. Cetim în „Românul“: După constatarea cea mai recentă și mai exactă în locul unde s'a scufundat vaporul Titanic oceanul are o adâncime de 33000 m. În regiunea această mută a morții e un întunec desăvârșit, razele luminei nu pătrund nici rășfrante până la această adâncime. În adâncimea aceasta temperatura apei e de 1-9 grade Celsius și această temperatură nici nu se schimbă, căci la așa adâncime nu pătrunde nici căldura verei și nici gerul iernei. În adâncimea unde e scufundat Titanicul, apa e nemiscată. Viforul dela suprafața mării nu are aici nici o influență. La adâncimea aceasta sunt foarte interesante referințele presiunii. Greutatea pilastrului de apă de 3300 de metri la tot cazul e colosată deoarece deja un litru de apă apasă cu o greutate de un chilogram. Cu toate acestea despre greutatea ce apasă peste ruinele vaporului Titanic, numai cu greu facem o idee. La distanța aceasta pe fieștecare suprafață de un centimetru patrat apasă de 20,000 kilograme, deci pe om la 2000° picioare o adâncime apasă o greutate egală cu greutatea unui tren de marfă cu locomotivă și 20 vagoane bine încărcate. Cu alte cuvinte, dacă pe un om deodată s'ar așeza o greutate atât de mare iar turti într'atâta încât masa informă din corpul omenesc nu ar fi mai groasă decât grosimea unei bucați de hârtie. S'a experimentat deja, că ce presiune are un așa pilastru de apă. Patrute de plute dopuri au fost cufundate la așa adâncimi și când au fost scoase iar la suprafață au fost presate la mărimea jumătate de mai înainte, iar desimea le era atât de mare ca a unui lemn de corn. Obiectele de lemn încă să string până la jumătatea mărimei de mai înainte. Pe baza acestor experimete ne putem forma idee' că în ce stare se află vaporul Titanic. Poate vasele, scaune, mese și alte obiecte sunt presate, ca o foaie de hârtie. Ușile păreții și cadavrele sunt presate într'o masă subțire și informă.

Leac contra tifosului. Din Paris se anuță, că profesorul Meciniov a raportat academiei de medicină, că dânsului i-a succedat să iventeze un ser contra tifosului Profesorul a făcut experință cu acest leac la mai multe maimuțe și oameni și totdeauna au rezultat. El e convins, că serul său pregătit din bacchi „Ebert“ are efect absolut sigur contra tifosului. —

Necrolog. † Ioan Mihalka preot gr. cat. român în Apșa de jos, a repausat în 7 Maiu st. n. după un morb îndelungat în etate de 52 ani și 28 a preoției provăzut cu sacramentele muribunzilor.

LUNA BIOSCOP își continuă reprezentațiunile sale cinematografice. — Azi va fi un program foarte variat și frumos.

Un local pentru prăvălie, cu două galantare, în cel mai frecventat punct al Blajului se dă închirie. — Informații dă dl Welwárt Mór, Blaj—Balázsfalva. (61) 1-1

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Dela Bistriță.

(Continuare).

— Ia'n ascultă. Dacă n'ar iubi-o, i-ar da pace și n'ar mai avea de gând să se răsboească cu Ștefăniță de dragul ei! D'apoi Ruxanda de dorul cui se usucă ca un țir? Intre dâșii trebne să ardă un foc. Și la urma urmei i-aș da-o, dacă nu mi-aș fi dat cuvântul lui Ștefăniță.

Pe această vreme de-asemeni logofătul stătea de vorbă în patru ochi cu Ruxanda, în odaia ei, curată și caldă.

— Vrea să zică, cum rămâne, jupănițo? — Incepu vorba logofătul, ce ședea pe un jilt în fața Ruxandei, ținându-o de mână.

— Apei cum se rămână? — răspunse jupănița, privind dulce în ochii logofătului — eu nu mi-am schimbat gândul...

— Dar maică-ta ce zice la aceasta!

— Maică-mea o ține tot pe a ei.

Mă amețește într-una cu Ștefăniță. Și doar știe bine, că Radu mi-i drag și numai după dâșul doresc să mă duc. Din pricina aceasta am tras multe... dar bine c'ați venit... mai mult nu pot răbda.

— Atunci vij cu noi?

— Ei, bădiță logofete, e ușor să mă duc cu voi, și la urmă așa are să se aleagă lucrul, numai de una îmi pare rău, că am să-i calc voința...

— Dar ia'n ascultă, jupănițo. Dacă nu te-om lua noi de bună voie, atunci te-om lua cu de-a sila solii Moldovei.

— Așa-i. Acest gând mă înfricoșează. Atunci așa fi și mai nefericită. Și ei pot veni pe azi, pe mâni.

— O roabă ai fi și nimic mai mult!

— Ba mai rău decât o roabă... n'am încet. Numai voi mă puteți scoate teafără la mal, se nu mă înec.

— Atunci să mă ascuți și să faci tot ce ți-oi porunci.

— Am înțeles, răspunse scurt Ruxanda.

Intr'un târziu de noapte logofătul părăsi Curtea Despinei.

Sus, în feeria întinderilor albaste regina nopții vărsa o pulbere de raze peste firea troenită. În văzduhul sinelui stelele tremurau înfiorate de vraja liniștei adânci și multe.

Înainte Născătoarei genunchiată, cu mâinile împreunate a rugă, cu bogăția de păr respirată pe umeri, cu ochii umezi de gingașă evlavie, țințiți spre chipul feciorelnic al Preacuratei, Ruxanda cu smerire își urcă spre ceriuri închinăciunile de seară. Ruga ei pornită dintr'un suflet nevinovat, în tremurul buzelor fatredeschise, se urcă spre plaiurile cerești ca nourii albi de tămâie:

— *Tatăl nostru carele ești în ceriuri, făcă-se în voia Ta...*

Apoi cu sufletul răcorit de roua binecuvântărilor dumnezești, fecioara se duse la culcare.

A doua-zi logofătul trimise pe dragomanul Pandelea la Viena, la Curtea împărătească cu un suret demnesc, scris pe latinește.

Radu Vodă ruga pe împărat să învească Doamnei Despina a trece în Țara-Românească, a sărbători, mândra zi de cununie a fetei sale, Ruxanda Basarab cu Voevodul Radu dela Afumați, Domn al Țării-Românești.

CAPITOLUL XX

Vinul roș adus de logofăt puse Doamna pe picioare.

În potriua așteptării crainicilor, ea primi toate scumpeturile trimise din partea lui Radu: băicerele și scoarțele turcești, barișurile de mătăasă, salba de mărgean, papucii turcești, trași cu fire de aur și cercei de mărgharint. Numai Stana respinse colanul brățările de aur, trimise de Radu Vodă.

Pentru Ruxanda crainicii păstrau inelul de logodnă pe care aveau să i-l dea în fața mamei.

Până'n ziua de față ei nu-i pomeniră încă nimica despre gândul sosirei lor la Sibiu. Azi seara crainicii închinau masă mare la Curtea dragomanului Pandelea, la care erau poftite Doamna cu amândouă jupănițele, părintele Năstase dela biserica sf. Neculai, cuconul Mitică Ardeleanu, stăpânul curților închiriate de Doamna Despina și jupâneasa Agalia, soața dragomanului Pandelea, care încă nu sosise dela curtea împărătească.

Crainicii tocmiră și o bandă de muzicanți, ce aveau să li cânte ca la o nuntă domnească. Doamna era în toane bune, veselă, căci bătrăorul și hazliul spătar Pintilie îi povestea năzbătii, de se prăpădea de răs. Comisului Ilașcu îi căzu dragă jupănița Stana, cu care începu a se împretini. În mijlocul lor Stana se mai însenină și-și aduse aminte, că are și ea drept să se încălzească de pretenia inimilor bune. Părintele Năstase cu cuconul Mitică, se îndemneau cu paharele de vin.

— Măi, lăutarilor, — grăi spătarul, ce cântece știți voi să spuneți?

— De tot felul, trăiți cuconașule, — răspunse Iancu Lăscărache.

— Măi, atunci să ne ziceți o doină de aia, care-ți rupe inima de jale reluă jupânul Pintilie.

— După poruncă — sfârși Lăscărache, care-și dregea strunele cu tovarășii.

Boerii se puseră la masă în îngânarea jalnică de doină, ascultându'o cu luare aminte. Muzicanții râpiu pe oaspeți cu cântul lor mainunat de frumos. Glasul limpede și tremurător al scripcarului Lăscărache umplu de jale pe cei de față, când începu să cânte cu foc o doină, ce-o îngânau pe caval păstorii dela țările.

În capul mesei ședea Doamna mare, la dreapta Niță logofătul, la stânga cuconul Mitică, cu părintele Năstase și cu jupâneasa Aglaie, iar lângă logofăt spătarul Pintilie între cele două jupănițe tinerele.

Îneasară cu toți aveau chef de petrecanie. Logofătul Niță, înțeles eu Iancu Lăscărache și cu ceilalți muzicanți, li dădu câteun pahar de vin, apoi le zise în toiul mesei:

— Acum Iancule să-mi zici de inimă albastră, știi, știi tu să-mi pui pe vers povestea lui Por Împăratul, pe vremea căruia se luptau Feți Frumoșii pentru o Ileană Cosingeană.

Iancu Lăscărache, pregătit de mult la cântecul cu versuri noi, începu pe arie veche, cunoscută, cu glas limpede și sonor:

Cică:

Foaie verde romoniță
Inimioara mea,

Radu și cu Ștefăniță
Au pus ochii pe-o fetiță
Și-i cer mâna de domniță,
Inimioara mea!...

Pe acelaș ton, alăutele îngânau în întreaga melodie a cântului duios. Cu toți rămaseră nimiți de meșteșugită poezie a lui Iancu scripcarul, care știa să făurească și versuri. Ruxanda zâmbea cu'n fel de duioșie. Dupăce Lăscărache tuși, începu iarăș cu glas puternic și lin răsunător:

Cică:

„Foaie verde lămăiță
Inimioara mea,
De-o fi chiar și răzmiriță
Mâna dă-ți-o, jupăniță
Tot lui Radu, Răduliță
Inimioara mea!“

Boerii uitară de mâncat, ascultând versurile lui Iancu. Ochii Ruxandei se umplură de lacrimi. Cuvintele din urmă ale lăutarului, glasul limpede și tremurător și melodia cântului jalnic, ca o tânguire de mormânt, o mișcă până la lacrimi. Boerii se induioșară. Chiar inima Doamnei se înmuia,

— Halal, măi Lăscărache. Așa mai înțeleg și eu... zise spătarul.

— Da nu mai plânge, jupănițo — adăogă logofătul — uite colea inelul de logodnă, pe care ți la trimis Radu.

Ruxanda își sterse lacrimile cu o batistă scoasă din brâu și luă inelul de aur din mâna logofătului.

— Ia vâră'l în deget — să văd de-ți șade bine — zise cuconul Mitică.

Jupănița sărută mai întâi inelul trimis de ibovnic, și fără marafeturi îl vâră în deget.

— De minune! zise părintele Năstase.

— De acum nu'l mai scot din deget — zise Ruxanda plină de mulțumire.

Doamna vedea cele ce se petrec și amenință blând cu degetul pe Ruxanda, zicându-i:

— Fii cuminte și dă inelul înapoi! Jupănița începu a zimbi și a-și arăta inelul din deget tuturor boerilor. Nu voi să asculte de astădată pe mama.

— Ia scoate-ți inelul din deget, când îți spune mama... Zise cu un glas acru Stana.

Ruxanda îi făcea în ciudă și înloc să-l scoată, îl întinse până în lumina ochilor, să-l vadă mai bine.

— Uite, cât e de frumos! — zise Ruxanda.

— Fugi încole cu dâșul — răspunse Stana cu îndârjire, dându-i peste mână.

Doamna dădu pace mezinei și nu-i mai spuse nimic, cu gând să nu strice cheful boerilor.

În toiul mesei logofătul povesti celor de față solia sa la curtea domnească din Suceava; despre ajutorul pe care voi să-l dea Țeara-Românească lui Ștefăniță împotriva Tatarilor, Cazacilor și lui Petru Rareș; — despre fudulia Moldovanului care respinse ajutoarele românești. Pomeni și despre cumpăna grea care ar putea veni peste pământul Moldovei îndată-ce Ștefăniță se va încăera la luptă cu Radu Vodă, de dragul Ruxandei.

Despina încreți fruntea și răstindu-se la logofăt, răcni:

— Ce? De dragul Ruxandei să vină cumpăna grea pe capul Moldovei? Aceasta ar mai fi una frumoasă! Auzi d-ta, să se

verse sânge de dragul unei fete!? Cum să nu!!

Dacă Voevezii au de gând să se răboască pentru dânsa, apoi în ruptul capului n'o dau nici lui Radu, dar nici lui Ștefăniță. Mă tem de pedeapsa lui Dumnezeu!

Doamna nu-și găsea loc pe jiț de supărată ce era. Zicând cuvintele din urmă, trânti cu mânie paharul de vin.

— D'apoi nu-i de trebuință să te mănii, Măria Ta — reluă logofătul, dând să impace pe Doamnă.

„Putem vorbi în liniște și cu voce bună, doar până la război mai este de furcă!

— Ei zi ce veste, — spuse bătrâna puțin domolită.

— Noi știm mamă, — mână logofătul cu glas domol, — că nu vrei să dai pe Ruxanda lui Radu pe temeiul că i-ai făgăduit-o lui Ștefăniță.

— Așa-i, — răspunse scurt Doamna.

— Dar uite ce-i la mijloc — luă iarăși cuvântul logofătul.

„La mijloc e, că fata iubește pe Radu și nu pe Ștefăniță și de aceea dacă-i da-o domnului Moldovei, îi strici viitorul, o nefericești.

— Aceasta-i treaba mea! — îi întrerupse vorba Doamna, pe urma căreia logofătul începu:

— Iar dacă-i da-o lui Radu, atunci fata are să-ți fie fericită și are să te binecuvânteze câte zile va trăi.

— Dar cu toate aceste nu-mi pot călca cuvântul — adăose Despina.

— Mai mult face viitorul fetei decât cuvântul Măriei Tale dat unui copilandru ca Ștefăniță — zise logofătul.

„Apoi trebuie să știi, Măria Ta, că din partea Nistrului îl amenință Cazacii, din ținutul Ucrainei năpustesc oardele Tătării, iar în inima Țării Rareș răscolește boerimea împotriva domnului și cu ajutorul Leheii vrea să-l răstoarne dela cârmă. Și devremece vrăjmașii îi țin luminarea, el care trage de moarte, râvnește să se războiască și cu noi? de dragul Ruxandei? N'are decât să-și încerce norocul!

— Ei lasă, logofete! — zise Despina — dacă Ștefăniță v'a răspins ajutoarele, atunci e senin, că Țara nu stă așa de rău și că domnul încă nu trage de moarte. D-ta să nu-i duci grija!

— Ba ni-a răspins ajutoarele nu că n'ar avea nevoie de ele, ci din fudulie și fudulia are să-l coaste scump, zise Niță.

— Așa-i, Dumnezeu se împotrivesc celor fuduli, și dă har celor smeriți — adăogă părintele Năstase.

— Noi, — începu spătarul, — ni-am făcut datoria. Ni-am trimis solii la Suceva pentru a înlătura războiul.

Dar se vede că Ștefăniță caută pe dracu cu luminarea. Las' să-l caute c'are să-l găsească! El vrea, ca dela norocul războiului să se hotărească soarta Ruxandei.

— Știți, că s'amândoi buni de bătut și Radu și Ștefăniță — reluă Doamna înseninată.

Boerii începură a râde.

— Apoi chiar c'au să se bată — zise comisul Ilașcu.

— Frumos lucru! — zise Doamna, dacă dau pe Ruxanda lui Ștefăniță, atunci Radu mișcă oastea în potriua lui; dacă-i da-o lui Radu, atunci Ștefăniță nu se astâmpără. Facă-și de cap căci cu asemenea Voevozi nu mai ieși la capăt, — au mintea copiilor!

— Măi Iancule, măi, ia mai trage-o corabească, dar una de cea înfocată, ce răscoală sângele — strigă Niță logofătul.

Muzicauții odihniți începură să zică o corabească, de sculă pe toți oaspeții dela masă. Spătarul Pintilie înșfăcă pe jupănița Stana, cuconul Mitică pe Doamnă, logofătul pe Ruxanda, iar comisul Ilașcu pe Aglaia și se învârteau, de se prăpădea pământul sub picioare. Numai Părințele Năstase neavând cu cine să joace, înșfăcă de ciudă ulcica cu vin și-o răsturnă pe gâtje.

Afară bătea un vânt rece și aspru, șuerând ascuțit.

Iarna geroasă nu lăsă pe crainici să părăsească Sibiul. Așa cu gândul de ducă pe azi, pe mâine, petrecură o lună jumătate pe pământul Ardealului. Dela curtea împărătească sosi dragomanul Pandelea care aduse veste bună dela împărat.

De-abea prin mijlocul lui Mărtișor cerul începu a se mai însenina. Troianul de zăpadă dădu înapoi din zi în zi — dar razele soarelui încă nu dovedeau să topească omătul de pe piscuri. Drumurile erau dezghiețate și fără frică de primejdii puteau porni la drum.

Niță logofătul vroia să părăsească Sibiul, când ai să bată cel dintâi vânt de primăvară.

Comisul Ilașcu lăsă sania dragomanului Pandelea și în schimbul ei împrumută un poștalion.

A doua zi de Bunavestire crainicii împreună jupănița Ruxanda porniră la drum, spre Țara Românească. Solii nu putură îndupleca pe Doamna Despina să părăsească Sibiul pentru totdeauna și să se reîntoarne cu fetele la curtea de Argeș, cu toată Radu ceruse voia împăratului. Până'n ziua de azi Doamna rămase nohotărâtă — neștiind cui ar fi mai bine să dea pe Ruxanda. O lăsă în voia celui de sus. Dar Doamnei nici prin gând nu-i trecuse, că mezina era înțeleasă cu solii, să părăsească Sibiul a doua zi de Bunavestire. Dar știa bine, că de n'ar fi luat-o solii românești, atunci pe dânsa ar fi pus mâna solii Moldovei.

Ruxanda își luă două lazi: una cu îmbrăcămintea, alta cu sculele de aur, cu mătasurile și scumpeturile, care le primise dănie dela boieri.

Asta era toată zestrea mezinei.

Numai un singur lucru măhnea pe Doamnă: că Ruxanda nu-și luase rămas bun dela dânsa. Doamna își talmăcea totuși rostul mezinei în chipul acesta: de și-ar fi luat rămas bun și de și-ar fi spus datoria, ea nu i-ar fi îngăduit pasul acesta. Asta e lucru vădit. Despina pe deoparte era măhnită, că pierduse pe mezină de lângă dânsa, pe de altă parte se bucura de fericirea și viitorul ei Doamna se împacă numai decât cu acest gând și în ruga ei văzu voia celui de sus.

Înainte solilor Moldovei se putea dezvineța ușor. Solii singuri erau de vină că nu veniseră mai de vreme să ia ibovnica lui Ștefăniță.

CAPITOLUL XXI

După lungă și zădarnică așteptare Radu Vodă și curtenii ajunseră în ceartă cu crainicii au pornit într'un cias rău de nu mai întore dela Sibiul. Căpităniile trimiseră o ceată de plăeși pe urma celor duși, să întrebe norodul din calea Argeșului, de nu s'a scornit vreun zvon despre dânsii. Vătăjeii,

grănicerii, pargarii de rediuri și de lanuri aveau să cerceteze limbile de păduri, satele și cătunile și toate hanurile dela răscrucele drumurilor.

Fruntașii cărmei își închipuiau în mintea lor câte și mai câte hazaconii. O seamă tălcueau pricina întârzierii lor, c'ar fi prinși de Unguri și vârlți în temniță; o alta, c'ar fi rătăcit în fundul codrilor, unde-ar fi dat de haiduci, cari i-ar a jăfuit și omorât. Unii țineau c'ar fi rătăcit drumul Oltului, ori că pornind din Sibiul în toțul viforinței, s'ar fi întâlnit cu dihanii sălbatice, că i-ar fi mâncat lupii. Alții socoteau, că s'or fi întâlnit cu crainicii Moldovei și după crâncenă încercare vor fi luați în robie.

Nimene nu bănuia, că solii românești petrecură 'n Sibiul ca'n sinul lui Avram.

Întreaga curte de Argeș era neliniștită mai ales, că din Moldova soseau mereu zvonuri de război. Jupănesele începură chiar să bocească pe cei duși — și de dragul sufletului lor dădeau pomelnice pela biserică și schituri, ca Atotputernic să li facă parte eu drepti.

Nevestele celor: logofeteasa Dohița, spătărița Smaranda, jupăneasa Zamfira, soția comisului Ilașcu și Zoia lui Arghir arnăutul umblau îmbrăcate în zăbrănice negre. Cu părul despletit și cu năframe cernite pe cap, de jalea bărbaților.

Mulți din norod grăiau cu lacrimi în ochi, și cu sufletul amarât:

„Dumnezeu sfântul să-i ierte!”

Însuș Radu Vodă își luase toată nădejdea să mai dea cândva ochi cu visata lui zină din povești, Ruxanda. Ziua întreagă umbla amarât prin calemurile curții, nespunând nici o vorbă nimănui. Dela o vreme taioace nu-i mai priia nici hrana, nici somnul. Aștepta cu nerăbdare vreo veste dela plăeșii duși cu gândul, să dezgroape din prăpastia ciasului rău umbrele frunțașilor vârlți parcă'n pământ.

Bătea un vânt calduț de primăvară. În dimineața unei sfinte Dumineci din mijlocul lui Mărtișor clopotele mănăstirii dela Argeș și ale schiturilor din împrejurimi sunau, răsunau în dangăte dulci, sărbătorești.

Sosiră solii.

Astă dragă veste se lăți ca fulgerul peste întreaga dalbă a pământului românesc umplând poporul întreg de mare bucurie.

Oștile plecară în întâmpinarea crainicilor, pe când fețele preoțești îi așteptau la porțile cetății cu apă sfințită și tămădie. Norodul se îmbulzia ticsit pe ulițe, să vadă solii și viitoarea domniță. Drumurile curții de Argeș se cutremurau de rădvanele boerești ce ieșiau în întâmpinare.

Radu Vodă, vesel ca niciodată, spileuit în cele mai mândre și scumpe odoare, porni singur în rădvana-i domnesc, să-și ia viitoarea domniță. Din ochii Voevodului curgeau raze de zămbete dulci de dragul Ruxandei, ce avea s'o vadă în curând.

Colo departe, pe drumul ce duce spre Ardeal, se iscau umbrele unor chipuri nedesluite. Într'acolo alerga Radu ca vântul, într'acolo sburau rădvanele, într'acolo fugărea alaiul oastei și al norodului.

Rădvanele se întâlneau. Mii și sute de urale izbucneau din piepturile multimii, puștile descărcău asurzitoare focuri de salvă în amănitoare cântece din buciume și triță, trâmbețe și cavaluri, surle și cornuri.

— Ura-a-a, trăiască Măria Sa, Radu Vodă!..

— Ura-a-a, trăiască și domnița Ruxanda!...

— Trăiască și crainici noștri — ura-a-a! ura-a-a!... Pe undele vântului veneau de departe legăturile limbilor sunătoare de clopote, salutând sosirea domniței Ruxanda!...

Mirii își întâlniră ochii dede departe. Un cald fior de îmbătătoare bucurie fulgeră inimile ibovnicilor.

Rădvanele solilor se opriră pe loc — iar ei se coborau să-și dea binețele cu Măria Sa.

Radu strângea mâinile solilor, zicându-le rând pe rând:

— Bine-ați venit!

Dar când Niță logofătul își dădea binețele, răzând, spuse Voevodului:

— Țiam adus domnița, Măria Sa, nu-mai să-ți trăiască și să-ți fie sănătoasă!

— Mulțumesc, fântate, să dea Dumnezeu.

Ruxanda parcă din adins se dăduse mai la o parte, așteptând ca Radu să se apropie de dânsa, dându-i binețele. După o clipă, Vodă își îndreptă pașii spre odorul său. Amândoi sfelnici, în clipa dulcii întâlniri se priviră lung, ca tainic suris pe buze. Radu în tăcere îi apucă mâna albă și gingașă sărutându-o cu un fel de smerenie. După aceste binețe Radu o luă la braț, întovărășind-o până în preajma rădvanului.

— Sute-sus — îi spuse Vodă cu dulce gingășie, ajutându-i să se urce în rădvanul domnesc.

Ruxanda supusă din fire, într-o clipă se urcă în caretă, la dreapta Măriei Sale.

Înainte de a se urca în rădvan, Radu grăi către jupâni și solii:

— Boeri mari la drum!

Boerimea pe loc se sui în rădvane, porni la drum în urma lui Vodă.

În acea clipă sărbătorească, în cari rădvanele urniră spre Curtea de Argeș, porni un foc de salve în îngânarea surlilor, pe când mulțimea răcnea în gura mare cu căciulele ridicate în vânt:

— Trăiască Măria Sa, ura-a-a!...

— Și domnița Ruxanda, ura-a-a!...

Rădvanele porniră la trap. Cu cât se apropiau de țirg, cu atât se deslușeau mai clar și mai limpede limbele de clopot, bătând a sărbătoare. Dindărătul caretelor, pe undele vântului, zoseau neîntreruptele urale în vălmașeala focurilor de salve și îngânărilor de surle și buciume.

În rădvanul închis Vodă închis Vodă săruta mai întâi comora și odorul sufletului său cu cel mai întetit foc de dragoste. Apoi ținându-o de mâni și privind țintă în ochii ei negri și mari, îi spuse:

— Nu-ți poți închipui, cât de mult mă bucur, c'ai venit!...

— Cred, Radule.

— Te-am așteptat cu-atâta dor!... În urmă credeam că n'ai să mai vi. Imi și luasem nădejdea să te mai văd... Ruxando!... Ruxando!...

După aceste cuvinte Vodă umplu cu sărutări mâinile subțiri și moi ale domniței. Vodă zărind inelul de logodnă în degetul ei, zise:

— Cum să te chiem, de-acuma? logodnică, mireasă, domniță?

— Cum voești, Radule!

— Dar știi, c'ai slăbit, Ruxando!

Și te miri? M'a slăbit dorul după tine, m'a slăbit boala, m'au slăbit suferințele din Sibiu. Ah, mult am suferit, mult Radule!...

După aceste cuvinte urmă o lungă și adâncă oftare și în pleoapele înduioșatei domnițe licurea un mărgăritar de lacrimă.

— Anzi, mării Doamne? Și din pricina cui ai suferit atâta?

— Din pricina ta, Radule! Mama-i supărată pe mine foc, că ți-am dat mâna. Ea n'are să vină la nunta noastră. Ai să vezi!...

— Hm, mulțumesc de-asemenea soaeră! Și îi cerusem voie dela împărat!

— Ea a ținut se mă dea lui Ștefăniță. De tine nu voește să știe nimic. Noroc că au sosit crainicii tăi să mă ia, altfel nu mai aveam parte de tine. M'ar fi luat pe sus crainicii Moldovei! Ași fi fost o nefericită! Uf, ce vieță ași mai fi dus în Suceava!...

— Am să-i arăt eu Moldovanului.

— Dar am suferit mult dela mama, Radule! Multe am tras și dela Stana!...

— Lasă draguță, uită de cele ce-ai suferit! De-acum n'ai să mai suferi! S'au mântuit chinurile tale, nu mai plânge!

Vodă sărută obrazii rumeni și umezi de lacrimi ai Domniței. Apoi îi răzîmă căpșorul de pieptul său și încep să dezmierde cu cea mai dulce gingășie.

De departe, pe aripile zefirului zoseau tucă frânturile uralelor și descărcăturile sănețelor. În preajma porților, sunetele lungi de cornuri prevesteau sosirea alaiului domnesc.

Prim mulțime se stârni o mișcare neobișnuită. Limbele de clopot, poticnind o clipă, începeau iar să farmece auzul cu vraja armoniilor sărbătorești.

Rădvanul domnesc se opri în fața porților deschise. Împodobite cu cununi de frunze de stejar. Rând pe rând se opreau și celelalte rădvane, pe când Vodă cu domnița, solii și jupâni se coborau să sărute crucea din mâna Metropolitului Maxim.

Ochii norodului erau țintiti spre Ruxanda. Se auzeau șoptele:

— Tare-i frumoasă! tare-i draguță! tare-i oacheșă! tare-i mândră!...

Metropolitul Maxim sărută pe frunte atât pe Radu cât și pe Ruxanda, pe când ei sărutau crucea. Apoi îi stropi cu aghiazmă și-i întămie de nouă ori, pe când celelalte fețe curioase îngânau un imn de laudă în cinstea Atotțiitorului.

Mulțimea veselă începu ca de obicei să răcnească din răspuțeri:

— Ura-a-a! trăiască Măria Sa!

— Și domnița Măriei Sale! ura-a-a!

— Și crainicii Măriei Sale! ura-a-a!

— Și Țara Românească! ura-a-a!

Pe fețele tuturor, pline de zimbete dulci, se oglindea o mare și obștească bucurie.

Apoi în detunările salvelor, în îngânările buciumelor și surlilor, în uralele mulțimei, în dangătele clopotelor rădvanele porniră spre curtea domnească.

Frunțașii țarei se ploconiră Măriei Sale și domniței Ruxanda, dorindu-le noroc și sănătate.

Într-una curgeau rădvanele la curtea domnească țixite cu jupâni și jupănese, cu cucomi și cuconițe, cu închinăciuni, cu pocloame, cu daruri aduse pentru Ruxanda, viitoarea doamnă a Țarei Românești.

Vodă întinse o mână mare, la care erau poștiti solii; Chir Ioan Despotul cu jupâneasa sa Flerica; visternicul Șoituzu cu soția Marina și uoră-sa Dochța; Sântia Sa

metropolitul, medelnicerul Șendrea, sulgerul Hasan, jupănița Ilinca și toți jupânii și jupănesele de față.

Stolnicul Pantelimon asuda turnând vinul prin pahare, zicând:

— Să bem boerilor în sănătatea Măriei Lor. Atâția ani se trăiască, câte pahare de vin vă voi turna eu!...

(Va urma.)

MAI NOU.

Pentru alegătorii români din cercul electoral al Aiudului.

Clubul central român al comitatului Albei-inferioare a decis, că de astadată la alegerea de deputat, ce se va ținea în 14 l. c. la Aiud, să nu pună candidat propriu și prin urmare să nu iea parte activă la aceasta alegere. În urma acestora alegătorii români ai cercului Aiud sunt rugați a se abține de la votare și a nu lua parte la nici o manifestațiune în favorul candidaților de deputați al cercului electoral.

Blaj, la 11 Maiu 1912.

Clubul central comitatens românesc.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Luceafărul“, revista literară, artistică și politică nr. 17, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: * * * Sinoadele eparhiale. A. Radu. Unei artiste (poezie). I. Enescu. „Hoții“ la Brașov. I. N. Părvulescu. Singură (poezie). Maria Cunțan. Sonete. Victor Stanciu. Cum vin oapeții caselor noastre în vilegiatură? I. N. Părvulescu. Inviere (poezie). I. Agărbiceanu. Povestea unei vieți (roman). Maria Cunțan. Pretiniei (poezie). Cronici. Adrian Corbul: Despre Georges Courteline. Insemnări: Chestiunea naționalităților. Filozoful Brătescu-Voinesti. Votul universal. Necuviințe... Centenarul nașterii lui Baritiu. Ilustrațiuni. N. Grigorescu: Așteptându-l.

Poemele singurătății de Victor Eftimiu, autorul neîntrecutei piese: „Însură-te mărgărite“. — Volumul elegant, pe hârtie fină, de 224 pagini, cuprinde toate poeziile talentatului scriitor, care într-o formă ușoară, singură în felul ei în literatura noastră, ne redă în versuri pline de măiestrie și de farmec sentimentele unui suflet deapururi sbuciumat.

Volumul a apărut în editura „Librăriei Naționale“ din Orăștie—Szászváros.

Prețul unui exemplar e cor. 2. Pentru România Lei 2.50. La comandă de peste 5 exemplare se expediază franco; iar la una de peste 10 exemplare se dă un rabat de 10% și se expediază franco.

O vișoară piesă populară în 3 acte de Octavian Prie (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 60 fl. plus 10 fl. porto.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.
Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

„PLUGARUL“ însoțire economică-comercială Blaj.

Convocator.

P. T. membrii ai însoțirii economice și comerciale „PLUGARUL“ din Blaj să invite cu onoare în sensul § 7 din statute la prima adunare generală ordinară, care se va ține la 28 Maiu 1912 înainte de amezii la 10 ore în localul casei române din Blaj.

Obiectele vor fi:

1. Exmiterea unei comisii de 2 pentru constatarea *libelelor de plată* depuse, a membrilor prezenți, precum și a ple-nipotențelor intrate.
2. Numirea unui notar și exmiterea a doi membri pentru supravegherea scrutiniului și verificarea procesului verbal.
3. Raportul direcțiunii despre mersul afacerilor, raportul comitetului de supraveghere, bilanțul pe 1911 și darea absolutului.
4. Intregirea direcțiunii.

„PLUGARUL“ însoțire economică-comercială Blaj.

DIRECȚIUNEA:

Ioan F. Negruțiu,
prezident.

Vasiliu Suci, u,
membru în direcțiune.

Bilanțul pe anul I, 1911 (din 9 Septemvrie 31 Decemvrie.)

Conto Bilanț.

Active—Vagyon.

Numărar în cassă — Pénztár maradvány	939.52
Ctul Lemnelor — Fa számla	32648.36
> Cerealelor — Gabona számla	2903.52
> Debitori — Adósok	13401.82
> Mobilar — Felszerelés	584.66
<hr/>	<hr/>
	50,477.88

Mérleg számla.

Passive—Teher.

Părți sociale — Üzletrészek	38021.33
Creditor — Hitelezők	80.—
Imprumut — Kölcsön	11000.—
Interese ne ridicate — Fel nem vett kamatok	1250.—
Profit curat — Tiszta nyereség	125.75
<hr/>	<hr/>
	50,477.88

Cto Profit și Perderi.

Esíté—Kiadás.

Interese — Kamatok	28.30
Salare — Fizetések	1100.—
Chirie — Házbér	425.—
Spese curente — Fentatási költségek	495.88
Fracht — Fuvardíj	1198.—
Contribuție — Adó	147.20
Profit curat — Tiszta nyereség	125.75
<hr/>	<hr/>
	3520.13

Nyereség és veszteség számla.

Intrate—Bevétel.

Din vânzare de superfosfat—Műtrágya árulásából	2600.66
> taxă de înscriere — Aláírási díjból	886.37
> proviziune — Jutalék	33.10
<hr/>	<hr/>
	3520.13

Blaj, din ședința direcțiunii ținută la 18 Martie 1912.

Dr. Iuliu Maniu m. p.
directnr executiv.

Ioan F. Negruțiu m. p.
președinte.

Direcțiunea:

Dr. Vasile Suci u. m. p.
v. președinte.

Dr. Ambrosiu Chețian m. p.

Dr. Danil Szabó m. p.

Gavril Precup m. p.

Ioan Maior m. p.

George Bărbat m. p.

Vasiliu Suci u. m. p.

Emil Vlassa m. p.

S'a revăzut și s'a aflat în consonanță cu cărțile purtate în ordine. Blaj la 10 Maiu 1912.

Aurel C. Domșia m. p.
președinte.

Iacob Popa m. p.

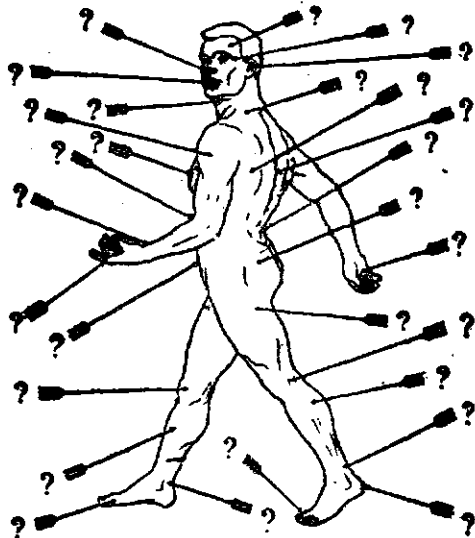
Victor Muntean m. p.

Alexiu Pop m. p.

Emil F. Negruțiu m. p.

Membrii comitetului de supraveghere.

Te săgetează? (Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica Centrale Nr. 122 (Zágráb).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțe-tează durerile; repede și sigur vindecă: re-umă, spurc, slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără pă-reche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii provenite din curent ori ră-ceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă e numele «Feller». 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cuno-ștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, ame-teală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la co-mande să adresăm curat așa:

Eugen V. Feller, apotecar
STUBICA Centrale 122. (com. Zagrab).
(33) 12-24

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului ro-mânesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înain-tate la ministerii și la alte foruri, orice in-formații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rez-olvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.
(85) 4-?

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88-99.

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și
4-5 p. m.

(8) 17-52

Director-șef

Dr. Cosmutza.

A P E L.

Intâlnirea — la 15 ani după examenul de maturitate — a colegilor absolvați în anul 1897, la gimnaziul gr. or. român din Brașov.

Iubiți colegi! Cincisprezece ani sunt o bună bucată de vreme. Așa că azi abia prin rostul gazetelor dacă ne-om mai putea da de urmă acei, cari acum 15 ani erau atât de strâns legați prin cea mai frățiască co-legialitate. Intâlnirea la 10 ani am scăpat-o. Să nu lăsăm trecut privilegiul acestei de 15, căci vremea să duce, trecându-ne nu numai tinereța, dar stîrbindu-ne și numărul. Să ne intrunim dar la 29 Iunie st. v. 12 Iulie st. n. în Brașov, cu toată dragostea, ce ne le-gase odată.

Vă rugăm pe toți, cari știți așezarea și adresa altora, să le comunicați și particular despre proiectul acestei întâlniri, ca nimenea să nu ne lipsească.

Auunțările să le faceți de eu bună vreme la adresa: *Dr. Victor Bontescu avocat Hâtszeg.* Iar programul și cele-lalte de lipsă o se vi se vestească la timp.

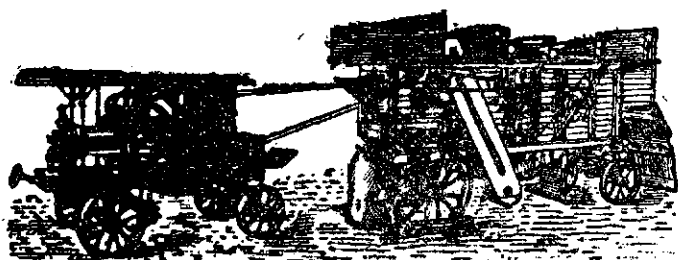
Cu dragoste colegială:

Dr. Mihai Popoviciu, preot Victor Pușcariu, preot militar Dr. Virgil Cioban, preot Ze-novie Popoviciu, avocat Dr. Cornel Crăciunescu, avocat Dr. Căndin David, avocat Dr. Victor Bontescu. 89 2-2

NOUĂ FIRMĂ ROMÂNEASCĂ.

IOAN V. FÊT

BUDAPESTA, Nagymező-utca 36. 1/2

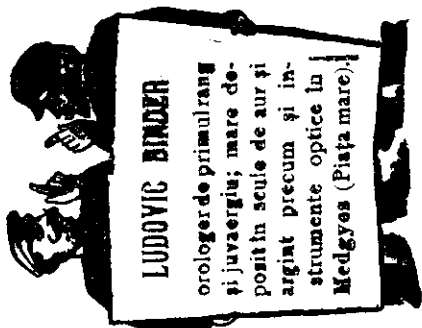
Motoare cu benzin, ulei brut și gaz, dela 3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: Treerătoare cu motor, mână și mâna, pluguri, grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. **Mori, Mașini de sămănat cu mâna**, cari în urma ieftinătății, precisiunii și manuei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, catalog ilustrat și preliminar la dorință gratis și franco.

(55) 9-20

Prețuri fixe, solide!

Recomandă atențiunii On. P. prăvălia sa bine aranjată. Mare asortiment în Cadouri de Crăciun și de Anul nou.

(99) 26-26

Serviciu culant!

Frideric Ipsen și soțul.

Depozit special de ghetete în
Sighișoara, — Medgyes (Piața mare Nr. 26), — Brașov.

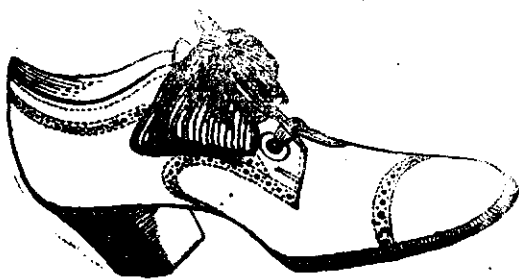
Specialitate:

Ghetete sanitare pentru copii.

Prețuri la pereche:

Cele mai bune 16 cor. 50 fil.

De gală . . . 20 „ 50 „

Box Calf cu găitane; Americani cu talpă dublă pentru Domni 16 coroane 50 fil.

„Prețcurant gratis și franco“.

(98) 26-26

Cumpărați numai de la Români!

In atențiunea economilor

Stropitoare de vie

— sistem Vermorel Eclair, — calitate superioară, — apoi sistem Hero, Danubia și Austria, neîntrecute până acum, — se află de vânzare la societatea comercială

„Consum“ din Blaj.

Tot acolo se găsește în mare depozit piatră vântă, bast pentru legat via, prima, Majunga — și toți articolii și instrumentele de lipsă economilor.

Apoi mare depozit de ciment, place de izolat, hârtie câtrănită și asfaltată de acoperit, drot cu spini și sârmă de îngrădit.

60 1—10

Serviciu prompt și cinstit.

Mare ofina și bună.

Vânzare în gros și mare.

PICURII DESTOMAC ai lui BRÁDY

mai înainte „Picurii de Mariacell“ s'au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincios în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbățiunile mistuiri, sunt fără păreche în a îndrepta stricarea stomacului, arsurile de stomac, constipația, durerile de cap și destomac, greața, amețeaua, insomniile, colica, anemica (lipsa de sânge), gălbeneala șcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1.60 cor., mică — 90 fil., 6 sticle 5.40 cor., 3 sticle mari 4.80 cor., ce se trimit franco, dacă prețul lor se anticipază.

Apoteca lui K. BRÁDY la „Magyar Király“ în Viena, I. Fleischmarkt 2 Depot 5.

(23) 10—12

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilli de dormi, saloane, aranjare completă de hotel, cafele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se expediază ori unde

cu hani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile I cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 60—104 (Kőzponti városháza mellett).

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-fabric 4) 19—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — violina — cu găuri după figura și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — și spre turnarea de tace de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. pe pagube la produse.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	5,146,556-36
Starea asigurărilor ca sfârșitul anului 1910	foc „ 127,763,744 — svieță „ 10,931,322 —
Fonduri de întemelare și de rezervă	cor. 2520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

45. 46—?